

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100233

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-11-2023

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: 1543 від 20.12.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Манойло Наталія Григорівна

2. Natalia H. Manoylo

Кваліфікація: к. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 09.00.03

Назва наукової спеціальності: Соціальна філософія та філософія історії

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 24-11-2023

Спеціальність за освітою: правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.16

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02.41

Тема дисертації:

1. Феномен нотаріуса в бутті сучасної людини та суспільства (екзистенціальні та соціокультурні виміри)
2. The phenomenon of the notary in the existence of modern human and society: existential and socio-cultural dimensions.

Реферат:

1. Комплексно та системно розглянуто нотаріуса й нотаріальну спільноту як індивідуального й колективного суб'єктів, які не лише регулюють правові відносини людей в суспільстві і людини та суспільства на основі чіткого дотримання законів, а й здатні актуалізувати розвиток правосвідомості. Зазначено, що основою для такого розуміння є той факт, що будь-який вид діяльності людини за умов правової держави потребує її нотаріального затвердження – лише в такому разі вона стає легітимною. Цьому сприяє професійна спільнота, яку складають нотаріуси. Це особистості, які розуміють, що таке людина як суверен власної розумної волі, що таке правова держава як інститут управління розумно-вольовими інтенціями людини, які складають основу зрілої правосвідомості. Дослідження було здійснене на основі використання низки методологічних підходів. Це, передусім, діалектичний підхід Г.В.Ф. Гегеля, який дозволив усвідомити й

розв'язати базові суперечності особистості нотаріуса у його взаємодії з соціокультурним середовищем. При осмисленні екзистенціальної своєрідності нотаріуса в суспільстві важливою були ідеї Л. Фейербаха щодо значущості чуттєвості в бутті людини й суспільства. Підхід М. Шелера щодо духу як сутнісної основи людини дозволив поставитися до нотаріуса як до особистості, яка має екзистенціальну відкритість до Іншого в його унікальності й водночас спрямована на усвідомлення універсальності правових актів, норм і законів. Евристично продуктивною стала сучасна філософська методологія метаантропології, запропонована Н. Хамітовим, яка дозволила з'ясувати метаморфози буття й світогляду нотаріуса в буденному, граничному та метаграничному вимірах буття людини. Важливими були підходи соціальної й культурної метаантропології С. Крилової, що дали можливість розглянути феномен нотаріуса й нотаріальної діяльності в координатах не лише особистісного, а й суспільного буття. В результаті було розроблено авторський методологічний підхід – метаантропологія правосвідомості, який дозволяє зробити низку нових евристичних висновків щодо специфіки буття нотаріуса в сучасному світі. Даний підхід надає змогу розкрити соціокультурний контекст діяльності нотаріуса та прояснити його екзистенціальні стани, які супроводжують його повсякденну діяльність і спонукають не лише до поглиблення професійних знань і навичок, а й до активної суспільної діяльності, спрямованої на підвищення рівня правосвідомості суспільства, а також – до толерантного й емпатійного ставлення до Іншого, що складає основу метаграничного буття людини. У процесі аналізу змістовних характеристик трьох екзистенціальних вимірів буття в контексті метаантропології правосвідомості, нами був розгорнутий підхід, згідно якому найбільш плідним для нотаріуса є філософський світогляд, який має самостійний, критичний й творчий характер, що породжує розуміння гуманістичного призначення людини. Тут в нагоді стали положення класиків філософії екзистенціалізму С. К'єркегора, М. Гайдеггера, К. Ясперса, Ж.-П. Сартра, А. Камю. Зазначені методологічні підходи були реалізовані на основі загальнонаукових методів пізнання, серед яких передусім слід виділити герменевтичний і компаративістський, що мають безпосереднє відношення до висвітлення поставлених у плані дослідження завдань та їхньої реалізації в авторському тексті. При цьому дотримувалися вимоги принципів єдності історичного й логічного та сходження від абстрактного до конкретного для цілісного філософського пізнання предмету дослідження. Наукова новизна роботи полягає в доведенні того, що нотаріус і нотаріальна спільнота є суттєвим фактором становлення й розвитку сучасної української держави в напрямку набуття нею статусу демократичної й правової, спрямованої на сталий соціальний розвиток суспільства. Це спрямовує нашу державу й суспільство до гуманістичної суб'єктності, яка означає включення України в європейську спільноту рівноправним членом. Евристична доцільність й продуктивність метаантропології правосвідомості як нового методологічного підходу була обґрунтована тим, що цей підхід дозволяє ефективно досліджувати буття суб'єктів правових відносин у суспільстві, враховуючи їхні світоглядні й екзистенціальні особливості, виступаючи новим дослідницьким напрямом на стику соціальної філософії, філософської антропології й філософії права. В координатах підходу метаантропології правосвідомості висвітлено специфіку й основні світоглядно-мотиваційні характеристики нотаріуса в соціокультурних та екзистенціальних вимірах буття, визначених змістом тріади метаантропології – буденному, граничному, метаграничному і відповідних їм типах світогляду. В роботі доведено, що в буденному бутті суб'єкт нотаріальної діяльності має несамостійний, некритичний, нетворчий світогляд, що звужує його правосвідомість, роблячи її абстрактною і догматичною.

2. The notary and the notarial community as individual and collective subjects who not only regulate the legal relations of people in society and of a person and society based on strict observance of laws but also can actualize the development of legal consciousness comprehensively and systematically considered. It is noted that the basis for this understanding is the fact that any type of human activity in the rule-of-law state requires its notarization – only in this case it becomes legitimate. This is facilitated by the professional community composed of notaries. These are individuals who understand what a person is as a sovereign of his or her own reasonable will, and what the rule of law is as an institution for managing human rational and volitional intentions that form the basis of mature legal consciousness. The study was carried out and based on several methodological approaches. Firstly, this is the dialectical approach of G.W.F. Hegel, that made it possible to realize and resolve the basic contradictions

of the notary's personality in his interaction with the socio-cultural environment. When comprehending the existential originality of a notary in society, the ideas of L. Feuerbach regarding the importance of the senses were important. In understanding the existential uniqueness of the notary in society, L. Feuerbach's ideas about the importance of sensuality in the existence of man and society were important. M. Scheler's approach to the spirit as the essential basis of man allowed us to interpret the notary as a person who has existential openness to the Other in its uniqueness and, at the same time, is aimed at realizing the universality of legal acts, norms, and laws. The modern philosophical methodology of meta-anthropology proposed by N. Khamitov has proved to be heuristically productive, as it allowed us to find out the metamorphosis of the notary's being and worldviews in the ordinary, boundary and meta-boundary dimensions of human existence. The approaches of S. Krylova's socio-cultural meta-anthropology were important. S. Krylova's socio-cultural meta-anthropology allowed us to consider the phenomenon of a notary and notarial activity in the coordinates of not only personal but also social existence. As a result, the author has developed an original methodological approach - meta-anthropology of legal consciousness - which allows us to draw numerous new heuristic conclusions regarding the specifics of a notary's existence in the modern world. This approach makes it possible to reveal the socio-cultural context of notaries' activities and to clarify the existential states that accompany their daily activities and encourage them not only to deepen their professional knowledge and skills but also to take an active social position, aimed at raising the level of legal consciousness of society, as well as at a tolerant and empathetic attitude towards the Other, which is the basis of the meta-borderline human existence. In the process of analyzing the substantive characteristics of the three existential dimensions of being in the context of meta-anthropology of legal consciousness, we have developed an approach according to which the most fruitful for a notary is a philosophical worldview that is independent, critical and creative in nature and which gives rise to an understanding of the humanistic purpose of man. Here, the provisions of the classics of existentialist philosophy by S. Kierkegaard, M. Heidegger, K. Jaspers, J.-P. Sartre, and A. Camus were useful. These methodological approaches were realized based on general scientific methods of cognition, among firstly hermeneutical and comparative approaches should be highlighted, which are directly related to the coverage of the tasks set in the research plan and their implementation in the author's text. At the same time, the requirements of the principles of the unity of the historical and logical and the ascent from the abstract to the concrete for a holistic philosophical knowledge of the subject of study were observed. The scientific novelty of the work is to prove that the notary and the notary community are essential factors in the formation and development of the modern Ukrainian state towards the acquisition of the status of a democratic and legal state aimed at the sustainable social development of society. This directs our state and society towards humanistic subjectivity, which means Ukraine's inclusion in the European community as an equal member. The heuristic feasibility and productivity of the meta-anthropology of legal consciousness as a new methodological approach was substantiated by the fact that this approach allows for an effective study of the existence of subjects of legal relations in society, considering their worldview and existential features, and is a new research area at the intersection of social philosophy, philosophical anthropology, and philosophy of law.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Manoylo, N. (2022). Notary as a Subject of Formation of Postmodern Society of Civil Legal Type. *Postmodern Openings*, 13(4), 531-547. <https://doi.org/10.18662/po/13.4/531>

- 2. Manoylo, N. (2022). Analysis of Directive Ethical Requirements of the Notary's Professional Activity in the Context of the Neuroethical Approach to the Formation of Legal Norms. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1Sup1), 357-371. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1Sup1/323>
- 3. Krylova, S., Levchenko, L., Л.; Manoylo, N., Khanas, U., Kharchenko, L. Representaciones de la prensa escrita latinoamericana sobre la invasión rusa a Ucrania en 2022. *Cuestiones Políticas*. Vol.40 Nº 74. P.989-1004. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4074.55>
- 4. Манойло Н.Г. Нотаріус як суб'єкт захисту прав і свобод людини. Діалектологія: Монографія. Під загальною редакцією І.М. Копотуна, С.В. Петкова, Р. Поліан. Куноівце: Академія ГУСПОЛ : 2022, Т 6. 349 с. (у співавторстві)
- 5. Manoylo N. (2023). Human as philosopher and notary. *Scientific Journal of Polonia University*, 56(1), 169-175. <https://doi.org/10.23856/5624>
- 6. Manoylo N. (2022). Mythological, religious, and philosophical worldview dominants in notary activity. *Scientific Journal of Polonia University*, 49(6), 56-62. <https://doi.org/10.23856/4907>
- 7. Манойло Наталія. Культура як освіта, виховання і спосіб життя нотаріуса. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2022. № 2 (46). С.28-33. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.2.4>
- 8. Манойло Наталія. Нотаріальна спільнота як правовий феномен суспільства. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2021. № 4. С. 58-67. URL: <http://baltijapublishing.lv/index.php/bjls>
- 9. Манойло Наталія. Взаємодія «людина-нотаріус-людина- клієнт- суспільство». *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 7 (43). vol. 1. С. 114-118. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.7.1.18>
- 10. Манойло Наталія. Феномен правосуб'єктності людини – нотаріуса. *Мультидисциплінарний міжнародний журнал «Věda a perspektivy». SÉRIE “Filozofie”*. 2022. № 7 (14). С. 237-246. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-7\(14\)-237-246](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-7(14)-237-246)
- 11. Манойло Н.Г. Проблема гендерної рівності у професійному бутті нотаріуса. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2022. Том 25. №6. С. 138-142. DOI: <https://doi.org/10.15421/172281>
- 12. Манойло Н.Г. Філософська антропологія як методологія дослідження феномена людини-нотаріуса. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2021. Том 24. № 9. С. 33-39. DOI: <https://doi.org/10.15421/172186>
- 13. Манойло Наталія. Філософський світогляд і мета-граничне буття особистості нотаріуса. *Перспективи*. 2021. № 4. С. 25-31. DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2021.4.4>
- 14. Манойло Наталія. Соціокультурна гендерна єдність чоловічності й жіночності у професійній діяльності нотаріуса. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. №39. С. 40-45. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v039.2022.7>
- 15. Манойло Наталія. Нотаріат як структурний феномен системи державного управління: світоглядно-філософський дискурс перспективи. *Соціально-політичний журнал*. 2022. № 3. С. 61-68. DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.3.9>
- 16. Манойло Наталія. Філософський світогляд як умова формування граничного рівня буття особистості нотаріуса. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. № 33. С. 37-73. DOI <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i33.1059>
- 17. Манойло Наталія. Родові ознаки людини-нотаріуса. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2021. Вип. 38. С. 73- 82. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.38.9>
- 18. Манойло Наталія. Нотаріальна сутність людини. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2023. Вип. 46. С. 105-113. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.13>
- 19. Манойло Наталія. Нотаріус і нотаріат в контексті соціокультурного буття суспільства. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2022. № 1(49). С.12-18. DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2022-1-2>
- 20. Манойло Наталія. Академічна філософія під час війни. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Вип. 42. С. 98- 103. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.12>
- 21. Манойло Наталія. Нотаріальна спільності як провідна право-суб'єктна верства суспільства. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету*

імені Івана Франка. Серія «Філософія». Випуск 46. С. 136-151. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.46.8>

- 22. Манойло Н.Г. Демократично-правова держава в контексті філософського розуміння – 2021. Пріоритети сучасних суспільних наук в трансформаційних умовах: матер. міжн. наук.-практ. конф. (26 – 27 листопада 2021 р., м. Львів). Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2021. Ч. I. С. 18 – 21.
- 23. Манойло Н.Г. Правова держава через призму філософського розуміння – 2021. Мультидисциплінарні наукові дослідження і інновації: матер. міжн. наук.-практ. конф. (17 – 18 листопада 2021 р., м. Куновіце, Чеська Республіка). Академія ГУСПОЛ, 2021. С. 83-86.
- 24. Манойло Н.Г. Проблемні питання в формуванні нотаріально-правової свідомості людини і суспільства – 2021. Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика: матер. міжн. наук.-практ. конф. (03-04 грудня 2021 р., м. Дніпро). КЗВО «ДАНО» ДОР». / Наук. ред. О.Є. Висоцька. Дніпро: СПД «Охотнік», 2021. С. 235- 242.
- 25. Манойло Н.Г. Здоров'я людини в контексті правової філософії: погляд нотаріуса – 2023. Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу: матер. V міжн. наук.-практ. конф. (08 – 09 червня 2023 р., м. Київ). К.: Видавництво НМУ ім. О.О. Богомольця, 2023. Секція 3. С. 146-150
- 26. Манойло Н.Г. Можливості нотаріального права у волонтерській діяльності – 2023. Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (27 квітня 2023 р., м. Київ). К.: Український державний університет ім. Михайла Драгоманова, 2023. С. 23-26.
- 27. Манойло Н.Г. Метаантропология права як методология осягнення гуманістичної діяльності нотаріуса в сучасному світі. Проблема гуманізму в умовах війни та миру: методології осмислення і практики людяності: матер. VIII міжн. наук.- практ. конф. (29 червня 2023 року): К.: Український державний університет ім. Михайла Драгоманова, 2023. С. 53-55.
- 28. Манойло Н.Г. Нотаріальна сутність людини. Theoretical aspects of education development: III International Scientific and Practical Conference (January 24-27, 2023, Warsaw, Poland). International Science Group. 2023. P. 450 – 461.
- 29. Манойло Н.Г. Мегаграничне буття і філософський світогляд правознавця. Application of knowledge for the development of science: VII International Scientific and Practical Conference (February 21 – 24, 2023, Stockholm, Sweden). International Science Group. 2023. P. 308-309.
- 30. Манойло Н.Г. Філософські світоглядні домінанти в діяльності нотаріуса. Information activity as a component of science development: XIII International Scientific and Practical Conference (April 04 – 07, 2023, Edmonton, Canada). International Science Group. 2023. P. 360-361.
- 31. Манойло Н.Г. Людина-нотаріус – людина-клієнт – суспільство. Actual problems of modern science: XIII International Scientific and Practical Conference (January 31 – February 3, 2023, Boston, USA). International Science Group. 2023. P. 346-347.
- 32. Манойло Н.Г. Кодекси професійної діяльності нотаріусів та викладачів системи вищої освіти. – 2023. Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини немедичні проблеми в медицині): матер. IV міжн. наук.-практ. конф. (23-24 лютого 2023 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя: ЗДМУ, 2023. С. 69-71.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крилова Світлана Анатоліївна
2. Svitlana A. Krylova

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Щербина Олена Юріївна
2. Olena Y. Shcherbyna

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 09.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кивлюк Ольга Петрівна
2. Olha P. Kyvliuk

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський університет інтелектуальної власності та права Національного університету "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 43452672

Місцезнаходження: вул. Харківське шосе, 210, Київ, 02121, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юркевич Олена Миколаївна

2. Olena M. Yurkevych

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: <https://scholar.google.ru/citations?user=NtUrPwQAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Андрущенко Віктор Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Андрущенко Віктор Петрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна